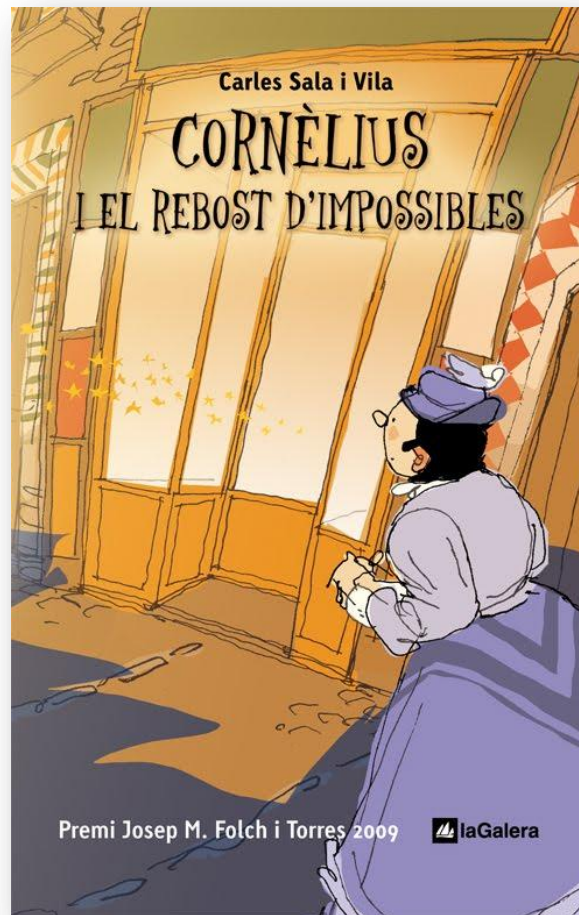

El Gust per la Lectura 2015-2016

CICLE SUPERIOR
D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Cornèlius i el rebost d'impossibles

Guia didàctica

El Gust per la Lectura 2015-2016
Cicle superior
d'educació primària

Cornèlius i el rebost d'impossibles

Guia didàctica

Mònica Badia Cantarero

Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersiò i Acolliment Lingüístics

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDIX

1. Introducció	4
2. L'obra	4
3. L'autor	4
4. Objectius de la proposta.....	7
5. Maneres de llegir.....	7
6. Guia d'activitats del quadern dels alumnes	9
7. Quadre de continguts.....	27
8. Bibliografia i webgrafia.....	28

1. Introducció

Vaig tenir el gust de conèixer en Carles Sala deu fer quatre anys, quan vam organitzar una visita seva a l'escola. Els nostres alumnes van congeniar des del primer dia amb en Jaumet, el protagonista d'*En Jaumet busca escola* (Barcanova), i molts d'ells s'hi van identificar de seguida.

Carles Sala és un escriptor que sap connectar de seguida amb els seus lectors, adaptar-se a les seves diferents edats i interessos; utilitza un llenguatge ric, però alhora a l'abast dels infants. Les seves històries combinen realitat i ficció, amb tocs d'humor o de seriositat, depenent de cada història, i permeten que els alumnes es puguin identificar amb els seus personatges i les seves peripècies. Alhora, totes elles transmeten uns valors de fons que ajuden a créixer: l'amistat, la senzillesa, l'educació, el respecte, la diversitat...

Quan es té l'oportunitat de veure'l en acció en un llibrefòrum amb alumnes hom es et pot adonar de les connexions que s'estableixen entre escriptor i lectors, basades sempre en la senzillesa de tracte i en el gust per llegir: sense dubte, en acabar, als alumnes els queden la inquietud i el desig de llegir una altra història seva.

2. L'obra

Pertany a la col·lecció *Grumets +10*, de l'editorial La Galera. Va rebre el Premi Josep M. Folch i Torres 2009.

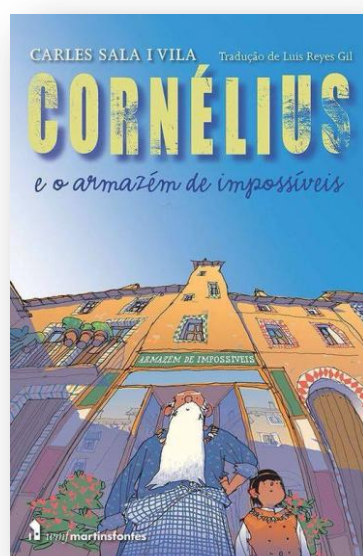
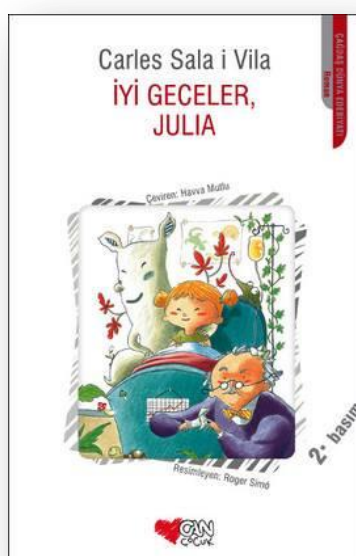
Amb un llenguatge molt acurat i una redacció impecable, descriu les peripècies d'un personatge que vol ajudar als habitants de Tort a compartir amb els altres aquelles qualitats que els sobren i a d'altres els fan falta. D'aquesta manera, potser tothom viurà més feliç.

3. L'autor

Carles Sala i Vila és un personatge polifacètic: va néixer a Girona l'any 1974, va estudiar magisteri i hortofructicultura. Ha fet de mestre, de pagès, d'escriptor i d'artesà, i actualment es dedica a l'artesanía i a escriure llibres per a infants i adolescents.

De la seva bibliografia, força àmplia, destaquen algunes obres, com ara *Tramuntana a la granja* (Premi Barcanova 2009), *Cornèlius i el rebost d'impossibles* (Premi Folch i Torres 2009 i finalista Atrapallibres 2010), *El triomf d'en Polit Bonaveu* (Premi Vaixell de Vapor 2009), *Bona nit Júlia* (Premi Guillem Cifré de Colonya 2008), *Flairosa, la bruixa dels sabons* (segon Premi Barcanova, 2007 i finalista Premi Carmesina 2007), *En Jaumet busca escola* (finalista del Premi Joan G. Junceda 2007).

Algunes de les seves obres han estat traduïdes a altres llengües.

Si voleu saber més coses sobre l'autor, podeu llegir l'entrevista que li van fer al Diari de Girona¹ (18.04.2010):

¹ http://www.diaridegirona.cat/elementosWeb/gestionCajas/DGI/File/2010-04-25_SUP_2010-04-18_00_14_24_domi.pdf
[Consulta: 27 juliol de 2014]

Entrevista

10 Dominical
Diumenge 18
d'abril de 2010

CARLES Sala i Vila Escritor, publica «Cornèlius i el rebost d'impossibles»

Es pot afirmar que aquest gironí està arrasant en els premis literaris de ficció infantil i juvenil en català. En qüestió de tres anys, ha guanyat els quatre més prestigiosos. El darrer, el Premi Josep Maria Folch i Torres de 2009, per la novel·la infantil «Cornèlius i el rebost d'impossibles».

Carles Sala i Vila (Girona, 1974) va ser mestre abans que autor prolífic i premiat. Ara ensenya als alumnes amb la imaginació i les lletres. Parlem a la cafeteria Boira de Girona, la bicicleta aparcada a fora. Somrient i agradable, també fa artesanía. En tres anys, ha guanyat els premis Barcanova (2007 i 2009), Cifre de Colonya, Vaixell de Vapor i Folch i Torres, aquest darrer amb *Cornèlius i el rebost d'impossibles* (La Galera), un llibre que apareix ara i que parla d'un poble torçat, on hi ha una estança que et permet fer els desitjos realitat.

Què ha de tenir una bona història infantil?
Ostres! Per a mi el que hi ha de sortir, a banda d'aventures i acció, és fantasia, i sobretot sentit de l'humor infantil. Això assegura que l'infant t'aguanti la història. I, si pot ser, que els expliqui's alguna cosa que se sentin identificats, i que s'hi vegin reflectits.

Com una aventura viscuda... Això! Si els parles d'un tema adult, deixaran la història a mitges. Et deixaran penjat. De vegades poden ser molt cruels.

Va deixar de ser mestre perquè ja no suportava els alumnes o perquè volia descobrir la seva vocació? (riu) M'agrada molt la canalla, però en una escola esgoten moltíssim. M'agrada com pensen. A banda d'això, m'agrada tot allò creatiu, i el llenguatge escrit et permet apropar-te a la mainada. És una manera de mantenir el contacte.

El sorprèn allò que li diuen? Sí. Mira que hi ha preguntes repetides, però no fa gaire, em van dir: «Però ets viu? Es clar que sóc viu. I no ets vell!». Pensen que l'escriptor és una persona vella o ja difunta. Et poden tocar i els sembles qui sap què! Hi ha mestres que agraeixen que diguis que si fan textos lliures, que els repassin, que si a la primera no surt bé, que hi tornin. Això els serveix d'exemple. És molt bonic.

El rebost dels impossibles, on els desitjos es fan reals, és una imatge del llibre que tant de bo fos possible, però és una realitat virtual, perquè allò que percep no deixa de ser un miratge, no? Sí, però potser millor que no es puguin fer reals els desitjos, vés a saber què faria segons qui amb aquest poder!

Un autor de còmics per a joves com Ibàñez té certa semblança física amb els personatges que dibuixa; vostè s'assembla a la Mar o a l'avi, dos dels protagonistes del llibre? Hi ha trets i inquietuds dels personatges que les he tingut de petit, les tenia abans o les tinc ara. La muntanya m'atreu molt. Quan surt gent que somia molt, és perquè jo sóc un somiatruites. M'agradaria anar a Tort, aquest poble imaginat.

La gent prejunta massa per les aparences en el vestit? Jo mateix m'hi poso, per descomptat. Quan es generalitza, t'equivoques. Sóc el primer que ho faig. Feia un curs a la Casa de Cultura, i pel carrer vaig trobar una persona que em va dir: «Allò és una casa de hippies!». Hi ha associacions curioses, perquè fer teatre o anar a la biblioteca, per a aquella persona li semblen coses de hippies. Jo puc anar amb pantalons de colors, i a una persona li semblarà d'una manera i a una altra, d'una altra totalment diferent.

L'avi de la història és cec, però coneix molt bé la gent; i ha gent que hi veu i no sap veure com és la gent? El personatge parla d'això, de com es poden veure coses sense els ulls. Hi ha força elements que surten al rebost que són reals, però no són materials, però afecten la nostra manera de viure i la nostra felicitat.

Es ven tant, en literatura infantil, en comparació amb la d'adults? Jo sóc novell, però

“M'ajuda ser criatura quan escric”

TEXT: MOISÈS DE PABLO FOTOGRAFIA: MARC MARTÍ

nen? Força vegades, però mai amb esperit despectiu. (riu) Potser m'ajuda ser criatura quan escric.

Ha guanyat els grans premis catalans de literatura jove; el següent pas és la novel·la d'adult, o escriure en castellà? En castellà no m'ho he plantejat, m'estimo més la llengua que domino i em sento còmode. Em tradueixen obres i ho ha de fer algú que sigui aquesta la seva feina. En adults no m'atreu especialment. No veig del tot clar que sigui un salt. Salt sembla anar més amunt, però jo estic molt còmode escrivint per a mainada. Faig servir la imaginació, i la mainada mai no t'ho criticarà. Els adults sí que hi posen pegues. Tinc moltes històries per escriure. Em falta temps! (riu).

Estar a Santa Eugènia l'ajuda? El lloc pot

diria que sí. Els meus tres primers llibres es van reeditar al cap d'un any. I hi fan molt les escoles, el fet que et comprin de 30 en 30. També hi ha gent que pensa que guanyem molts cèntims, i per descomptat que no! Però em fa il·lusió arribar a molts lectors. Els llibres tenen més durada i els catàlegs són més estables.

I què llegeix un escriptor juvenil? És bo llegir literatura infantil, jo ho faig, i no tant per esforç, sinó perquè m'ho passo bé. Les històries d'adults són tan reals, que prefereixo la imaginació.

Li han dit alguna vegada que sembla un

ajudar a escriure. M'agradaria estar en una caseta al Pirineu, davant d'un estany. La meua dona treballa a Banyoles, de vegades l'acompanyo i escric amb el portàtil davant del llac de Banyoles. I a casa, quan plou, em sento més integrat a la natura, em va bé. Si tens ganes d'escriure, no deixaràs d'escriure per viure a Santa Eugènia.

Té més projectes? Un llibre divulgatiu sobre herbes per a mainada. Està molt bé conèixer les herbes, i perquè serveixen. Que poden fer sabons o caramels de menta, o que els romans feien banys d'espígol relaxants. O que hi ha herbes amb poders màgics.

“
Estic molt còmode escrivint per a la mainada. Faig servir la imaginació, i la mainada mai t'ho criticarà. Els adults sí que hi posen pegues.”

“
M'agrada molt la canalla, però en una escola esgoten moltíssim.”

“
És bo llegir literatura infantil, jo ho faig, i no tant per esforç, sinó perquè m'ho passo bé. Les històries d'adults són tan reals, que prefereixo la imaginació.”

4. Objectius de la proposta

- Implicar-se en la lectura del llibre i passar una bona estona.
- Descobrir aquells elements que poden connectar amb les seves pròpies experiències i amb altres llibres que hagi llegit.
- Cercar informació sobre l'autor a diferents fonts i fer-ne una síntesi.
- Reflexionar sobre les seves qualitats i aquells aspectes de la seva personalitat que podria millorar.
- Descobrir els jocs de paraules que utilitza l'autor com a recurs: els noms dels personatges, el gentilici del poble.
- Reflexionar sobre les sensacions que li ha produït la lectura del llibre: si li ha agradat, què li ha agradat, que l'ha sorprès... i compartir-les amb els altres.
- Veure les diferents maneres d'il·lustrar una mateixa escena en funció de la persona que ho fa.
- Participar en el debat creat a partir del llibre, defensar la seva tesi amb arguments i contraarguments.
- Conèixer una xarxa social dedicada a la lectura (Què llegeixes?) i aprendre a utilitzar-la per compartir les opinions literàries.

5. Maneres de llegir

Aquesta proposta està pensada per a alumnes de cicle superior. En aquest cicle els alumnes probablement comencen a tenir clares les seves preferències de lectura i a llegir de manera autònoma. Com es podria enfocar una lectura de tipus compartit d'aquest llibre que els pugui engrescar a tots?

De vegades es tendeix a fer un torn de lectura en veu alta entre els alumnes, sense preparació prèvia, la qual els experts² no recomanen gens per la tensió i els efectes negatius que pot generar en els lectors.

D'altra banda, i depenent del nivell en què es llegeixi el llibre, alguns alumnes potser poden trobar una certa dificultat (frases compostes, frases fetes i expressions, argument complex ...).

De manera que suggerim dos tipus diferents de lectura, que es poden utilitzar, depenent de la vostra realitat, o bé es poden anar combinant:

- Una lectura en veu alta de fragments, feta pel mestre, i relectures individuals dels alumnes.

² Recomanem la lectura de l'article A. CALERO. "me toca leer a mi, profesor?". [En línia] < <http://comprension-lectora.org/toca-leer-mi/> > [Consulta: 28 de juliol de 2014]

- Lectura individual silenciosa per capítols, preveient aturades per parlar d'allò que s'ha llegit i fer les activitats que s'escullin del quadern de l'alumne.

Pel que fa a la lectura en veu alta, es diu que una de les activitats més valuoses per afavorir el gust per llegir i la competència lectora en general és escoltar llegir un expert, una persona que en sàpiga. Està demostrat que «L'única i més important activitat per construir la comprensió i les habilitats essencials per a l'èxit en l'aprenentatge de la lectura sembla ser llegir en veu alta als infants».³

FONS⁴ també ho diu: «L'activitat que més ajuda a aprendre a llegir i a escriure és llegir una estona per al seu infant qualsevol llibre de coneixements, de contes, de poemes, d'endevinalles, etc.».

De vegades es tendeix a abandonar aquest tipus de lectura de seguida que els alumnes guanyen una mica d'autonomia llegint: «Ara ja ets gran, ja en saps, llegeix tu sol». Llegir en veu alta per als alumnes és una pràctica que no s'hauria d'abandonar al llarg de l'escolaritat: a educació infantil i a cicle inicial, cada dia un conte, i a partir de cicle mitjà, cada dia un fragment d'un llibre.

Per a la preparació i la posada en escena de la lectura en veu alta dels mestres recomanem els savis consells que CASAS⁵ dona en el seu llibre *Tot Dahl*, dels quals en destaco un parell:

- «Abans de començar a llegir un llibre als nens, llegiu-lo vosaltres tot sencer. Això ho fareu cada vegada que inicieu el procés. A cada nova lectura descobrireu que el llibre us revela aspectes nous i suggeriments engrescadors». Pot semblar molt simple, però no ho és gens: no us ha passat mai que, per satisfer el desig d'un infant, els llegiu un conte que us porten a la classe i que desconexeu? La inseguretats amb què el llegiu, perquè no sabeu què vindrà darrere ni per on aniran els trets, fa que no aprofiteu tots els recursos de la prosòdia i que no impliqueu els alumnes en la història.
- «No llegiu mai en veu alta al grup si aquell dia no us trobeu en condicions de fer-ho. Val més deixar-ho córrer que llegir amb desgana». Quan llegim transmetem amb la paraula, amb el gest, amb l'actitud. Si ho fem amb desgana, transmetem això mateix. Val la pena parar-hi compte, els infants descobreixen de seguida què pensem els adults.

Sigui com sigui el tipus de lectura que escolliu, es fa imprescindible parlar-ne, compartir-la per veure les diferents lectures que se n'han fet i

³ International Reading Association i National Association for the education of Young Children (1998). «Learning to read and write. Developmentally Appropriate Practices for Young Children», *The reading teacher*, vol 52, 2, 193-216. Citat a *La lectura en un centre educatiu*, Departament d'Ensenyament (2013).

⁴ FONS, M. "A poc a poc i bona lletra", *Guix d'Infantil* (setembre-octubre 2008), núm 45, pàg. 38-41 [En línia] <http://es.scribd.com/fullscreen/73741440?access_key=key-2c0m2efmfmidxpklla> [Consulta: 28 juliol de 2014]

⁵ CASAS, L. *Tot Dahl*. Barcelona: La Galera, 1999.

anar construint el significat entre tots plegats. Així, com diu Chambers, ⁶ «Hablar bien sobre los libros es una actividad en sí muy valiosa, pero también es el mejor entrenamiento que existe para hablar bien sobre otras cosas. De modo que al ayudar a los niños a hablar de sus lecturas, los ayudamos a expresarse acerca de todo lo otro que hay en sus vidas».

Parlar del que s'ha llegit, compartir-ho amb un igual, descobrir què en pensa l'altre, comprovar que tenen sentiments semblants o oposats... tot això permet crear uns vincles importants entre els alumnes, i configurar-los, a poc a poc, com una veritable comunitat de lectors.

6. Guia d'activitats del quadern dels alumnes

A continuació es donaran unes orientacions sobre les activitats que es proposen al quadern dels alumnes.

Com ja s'ha dit més amunt, l'objectiu principal d'aquest dossier és **despertar el gust per llegir dels alumnes** i promoure la seva reflexió personal. En aquesta guia trobareu apartats que demanen escriure i apartats amb suggeriments d'activitats per fer a la classe. El quadern dels alumnes consta de moltes activitats: no és obligatori fer-les totes, només són suggeriments: cada mestre pot escollir les que cregui que poden anar millor als seus alumnes.

Les activitats s'agrupen en nou blocs diferents, que distingireu per la pestanya lateral: el llibre, l'autor, els llocs, els personatges, les essències, l'estructura, el debat, la xarxa, les meves notes. Corresponen a activitats de dos nivells i amb dos objectius diferents:

- Els sis primers blocs tenen per objectiu ajudar l'alumne a descobrir els patrons i les particularitats literàries d'aquest llibre en concret, a fer connexions amb altres llibres que hagin llegit i amb ells mateixos, com també aprofundir en la dimensió literària de les competències de l'àmbit lingüístic. Tot i que, a primer cop d'ull, ens puguin semblar activitats individuals, hauriem de tenir present que el destinatari d'aquestes activitats no hauria de ser el quadern, sinó el grup; així sempre proposem que, al final de cada investigació o creació, es comparteixi amb el grup i que vagi una mica més enllà (espais per a la recreació de llocs i de personatges, rànquings...).
- En els tres darrers blocs es pretén aprofundir més en la lectura que cadascun ha fet d'un mateix llibre i reforçar la dimensió social⁷ de la lectura, el compartir el que han llegit.

⁶ CHAMBERS, A. *Dime*. Mèxic D. F.: Fondo de Cultura Económica, 2007 (Espacios para la lectura).

⁷ Segons T. COLOMER, *Introducción a la literatura infantil y juvenil actual*. Madrid: Síntesis, 2010, compartir llibres i lectures permetria orientar el treball de les aules en la direcció d'objectius molt valuosos: experimentar la lectura com una construcció compartida que permet anar «més enllà» de l'experiència individual, aprendre estratègies d'interpretació, observar els matisos interpretatius que pot provocar un mateix text, aprendre a parlar i a argumentar literàriament sobre llibres i, sobretot, a percebre's com a lector en una comunitat de lectors.

Totes les activitats que es proposen en el quadern són, només, suggeriments: és cada mestre qui haurà de triar les que poden ser més adequades i interessants per al seu grup.

Frase d'introducció del quadern

La seva funció és crear expectatives als alumnes abans de llegir el llibre. La poden llegir els alumnes, de manera individual, i després compartir-ne les impressions, o bé la pot llegir en veu alta el mestre.

1. Explora el llibre

Quan els lectors adults anem a la biblioteca o passegem entre les prestatgeries de les llibreries, agafem un llibre, en mirem les cobertes, llegim la sinopsi del darrere, o les solapes on parla de l'autor... ens creem unes expectatives sobre el llibre, fem connexions amb altres obres que hàgim llegit i decidim si el volem llegir o no. Això s'hauria d'ensenyar als alumnes, si volem fer futurs lectors autònoms i no només lectors escolars.

La funció d'aquesta activitat és entrar en contacte amb el llibre abans de posar-se a llegir i crear-se expectatives.

2. Fes una hipòtesi

Es proposa als alumnes que facin una hipòtesi sobre el contingut i el to de l'obra a partir de la pròpia observació. Aquesta hipòtesi la podran contrastar en acabar el llibre. Un cop cada alumne l'ha formulada de manera individual, es poden posar en comú i, fins i tot, ocupar un espai de l'aula tipus cartellera, a l'altura de l'alumne, on les puguin penjar escrites en tires de paper. D'aquesta manera tindran una visió de conjunt del que es pensa a l'aula.

Aquest sistema es pot utilitzar al llarg de tot el llibre: hi pot haver un plafó o mural de paper de colors per escriure hipòtesis sobre el que creuen que passarà, i gomets o xinxetes de colors per marcar les hipòtesis que es verifiquen i les que es rebutgen.

3. Busca informació

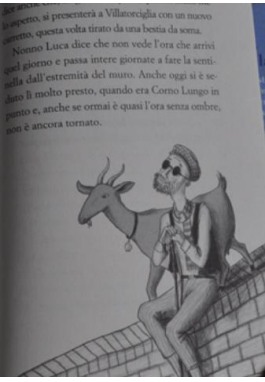

Es demana als alumnes que cerquin informació sobre el Premi Josep M. Folch i Torres a la Viquipèdia, com també que anotin si els agradaria llegir algun dels premis que s'han atorgat en els últims anys. Es podria fer una llista amb les preferències dels alumnes i visitar la biblioteca de l'escola i del municipi per demanar-los en préstec. Un cop a l'aula, es podrien tenir exposats i anar-los presentant, un cada dia: de què tracta, qui l'ha escrit... poden ser els mateixos alumnes que, per parelles, s'organitzin per fer aquestes presentacions.

4. Compara les il·lustracions

Es proposa consultar les versions traduïdes de l'obra i la web de l'il·lustrador de l'edició catalana. Amb aquesta activitat es pretén que puguin veure els diferents estils de la il·lustració, així com despertar la curiositat envers l'obra.

La URL de la versió italiana permet veure alguns il·lustracions interiors i parlar-ne. Es podrien projectar a la PDI les cobertes dels dos llibres i establir-ne una comparació, així com entre les il·lustracions de les dues versions, ben diferents per la tècnica que utilitzen i per la manera de copsar la realitat.

Versió italiana	Versió catalana	Comentaris
		<p>Mentre que a la versió italiana la coberta està ocupada pel poble de Tort (Vilatorciglia en italià) i per la Mar i la nit, la versió catalana col·loca a la coberta la imatge del rebost i una de les seves clientes.</p>
		<p>Dues visions diferents de la casa estreta. Les dues en blanc i negre, però a la versió catalana més esquemàtica i amb un personatge a primer pla, en Mansfines. La forma com s'imaginen la casa els dos il·lustradors també és ben diferent.</p>
		<p>Dues imatges amb enfocaments totalment diferents; la de la dreta, a vista d'ocell i amb un traç molt marcat, trasmet sensació de caos i costa situar-se en aquest poble de carrers costeruts. La de l'esquerra, amb uns dibuixos de traç més suau, dona més sensació de calma. Podem jugar a trobar l'avi i la néta: on deuen ser a les dues il·lustracions? Com es veuen, a la versió catalana?</p>

Versió italiana	Versió catalana	Comentaris
		<p>També molt diferents les dues il·lustracions. A la de l'esquerra, amb traços més suaus, podem seguir la descripció de la pàgina 80 del nostre llibre. La de la dreta dóna sensació de foscor, amb uns traços més irregulars i jocs d'ombres. En aquesta hi podem observar els protagonistes mirant-s'ho des de la porta, abans d'entrar.</p>
		<p>La imatge esquerra no correspon a cap il·lustració de la versió original catalana. Sí que podem comparar l'avi amb aquesta altra il·lustració del començament del llibre i parlar de la manera com se l'imaginaven els dos il·lustradors.</p>

5. Busca informació sobre l'autor

Es proposa un treball que podria fer-se en petit grup. Es dóna la peculiaritat que, a banda de la informació que podem trobar a la xarxa sobre l'autor, a la biografia que es consigna en alguns dels seus llibres s'ha afegit algun aspecte de la vida de l'autor relacionat amb la temàtica tractada. Així, demanem que cerquin, a les biografies dels llibres que proposem, algunes informacions concretes, que trobaran a les obres següents:

Preguntes sobre...	Llibres on ho trobaran
<p>La seva família</p> <p>Té un germà que també és escriptor, es diu Eloi.</p>	<p><i>El Rei Rodolí</i>, La Galera</p> <p><i>Bona nit Júlia</i>, La Galera</p>
<p>La seva etapa a l'escola</p> <p>N'està molt agraït, però en aquella època li costava estar-se quiet i callat.</p>	<p><i>En Jaumet busca escola</i>, Barcanova</p>
<p>Els oficis</p> <p>De petit volia ser pagès i cuidar animals. I ho va fer una temporada. I també va fer de jardiner,</p>	<p><i>Tramuntana a la granja</i>, Barcanova</p>

de mestre i d'artesà. Ara es dedica a escriure.	
Les aficions Li agrada fer coses artesanalment. També li agraden les bruixes.	<i>Flairosa, la bruixa dels sabons</i> , Barcanova
El menjar La xocolata negra.	<i>Bona nit Júlia</i> , La Galera
El color preferit El verd molsa, el de les alzines, els avets i els roures.	<i>Flairosa, la bruixa dels sabons</i> , Barcanova
Llibres i premis	En tractar-se d'un escriptor molt prolífic, ens podem guiar pel que diu el llibre més recent o bé per la Viquipèdia. ⁸

Recomanem que facin la lectura de les diferents biografies i que, en una taula semblant a la que us acabem de proposar, recullin la informació que van trobant, abans de passar-la al quadern. En acabar l'activitat de cerca, els diferents grups poden compartir les informacions que han trobat.

6. Pensa i respon

Després d'investigar sobre l'autor, es demana que s'escrigui sobre algun aspecte que els hagi sobtat de la seva biografia. Proposem que responguin la pregunta individualment i que després posin en comú les respostes. Probablement els pot sobtar que hagi fet tants oficis al llarg de la vida o que, essent mestre, també sigui escriptor. Podríem aprofitar-ho per fer una conversa sobre els oficis i com han anat canviant al llarg dels temps, els oficis nous que van sorgint amb els avenços de la ciència i de la tecnologia, els que tot i tenir molts anys no desapareixen perquè són imprescindibles, els del camp, els de les ciutats...

La conversa també es podria decantar cap a l'ofici d'escriptor. Caldria reforçar la idea que escriure és fruit d'un procés llarg de reflexió, de planificació, de fer i refer, i que no s'escriu a raig gairebé res: els escriptors «experts» dediquen moltes hores a la fase de generació d'idees i de planificació. Potser seria hora que comencessin a desar, si no ho fan ja, les planificacions i els esborranys dels textos que fan, perquè són igual de valuosos que el producte final.

⁸ http://ca.wikipedia.org/wiki/Carles_Sala_i_Vila

7. *Buscar al diccionari*

El gentilici de Tort, segons l'autor, és *guerxo*. Podria ben ser que aquesta paraula no l'hagin sentida mai ni sàpiguen què significa. Proposem fer la cerca al diccionari i veure-hi la relació que pot haver trobat l'autor per donar aquest nom als habitants del poble.

8. *Saps com es diuen, els habitants de la teva població?*

Demanam als alumnes si coneixen el gentilici de la seva localitat i fem la reflexió sobre com s'ha format aquest gentilici a partir del nom del poble o ciutat.

9. *Cerca gentilicis*

Aprofitem el fil dels gentilicis per conèixer una mica més la nostra llengua i el nostre país. Recomanem que visitin la URL que proposa la societat d'onomàstica i que llegeixin i busquin els gentilicis dels municipis que els cridin l'atenció. Després, els demanem que n'escullin els tres que els suscitin més curiositat. Els podem compartir.

[http://www.onomastica.cat/sites/onomastica.cat/files/Gentilicis_Municipis_de_Catalunya_\(2012\).pdf](http://www.onomastica.cat/sites/onomastica.cat/files/Gentilicis_Municipis_de_Catalunya_(2012).pdf)

10. *Dibuixar un lloc*

Aquesta activitat es podria relacionar amb la quarta, ja que es tractaria de veure com cada alumne té una visió particular del que es descriu al llibre, com cadascun s'imagina allò que llegeix i ho visualitza de manera diferent.

Seria interessant que no es guardessin aquest treball per a ells sols, sinó poder-lo compartir amb els altres, en una cartellera, per exemple. Aquesta cartellera que iniciem i que pot tenir continuïtat podria estar destinada a «escenaris de llibres». Els alumnes, de manera voluntària, podrien anar-hi penjant dibuixos o descripcions d'aquells escenaris que descobreixen a les seves lectures i que els agraden o els intriguen. Podria haver-hi, per exemple, un dibuix de l'escola de Hogwarts o una descripció d... Les aportacions dels alumnes, que anirien creixent, quan es despengessin es podrien anar desant en un dossier de fundes transparents i formar part de la biblioteca d'aula: podria ser una manera d'incentivar la curiositat i les ganes de llegir aquell llibre o aquell altre.

11. Descriu un indret especial per a tu

Amb la intenció que facin una connexió entre el protagonista de la història, en Cornèlius, i ells mateixos, es demana que pensin quin és el seu lloc especial, aquell on es troben més a gust, i que el descriguin. El procés d'escriptura hauria de seguir la seqüència planificar-escriure-revisar, per la qual cosa proposem que es faci primer un esborrany del text. D'aquesta manera reforcem la idea que hem apuntat a l'activitat 6, que escriure és un procés que compta tant com el producte final.

Un cop acabats els textos, es podrien posar en comú, llegint-los o penjant-los a la cartellera (tots) perquè els puguin llegir ells.

12. Fes un recull

L'autor, a totes les seves obres, aprofita tots els recursos que ofereix la llengua i mostra com s'hi pot jugar. En aquest llibre posa nom als personatges a partir de les seves qualitats/defectes. Demanem als alumnes que vagin recollint els noms dels personatges que van sortint i que mirin d'esbrinar per què els han posat aquest nom.

13. Descriu un personatge

Relacionada amb l'anterior, aquesta activitat demana que facin la descripció del personatge que els hagi agradat més de tots els que han anat sortint. Després de posar-ho en comú, es podria fer un rànquing dels personatges que més agraden a la cartellera de la classe.

Aquesta activitat es podria estirar i convertir-la en habitual: reservar un espai de la cartellera als personatges dels llibres que llegeixen i que els han sobtat per algun motiu; hi podrien penjar, de manera voluntària, dibuixos i textos que els descriguin. Igual que amb els escenaris de llibres, podria ser una bona manera de fer agafar ganes de llegir un llibre determinat. A mesura que es vagin canviant i despenjant, es poden recollir també en un dossier de fundes a la biblioteca de la classe, com un material de lectura propi.

14. Inventa un personatge

Aquí demanem als alumnes que inventin un personatge nou per al llibre. Haurien de pensar quines qualitats i quins defectes té, i a què es dedica. En funció d'això, hauran de triar el nom més adient per a ell. Un cop feta l'activitat, es pot compartir amb el grup i crear, també, una

«galeria de personatges nous», que es podria penjar al passadís, per exemple, per tal que tothom pugui llegir-la.

15. Prepara una essència

Proposem la lectura del còmic *En Pere sense Por*, que trobareu a la darrera pàgina de la revista *El Tatano*.⁹ És un personatge intrèpid que no té por de res, inspirat el de protagonista del conte popular.

Proposem una reflexió sobre les seves qualitats i defectes. A través de la conversa es pot arribar a la conclusió que una determinada qualitat, en excés, es pot convertir en un inconvenient per a la persona. Què passa, per exemple, si un té un excés de confiança en ell mateix? I si no té mai por de res, podria arribar a posar en perill la seva vida? Què passa quan un és tan extravertit que no és capaç de controlar amb qui parla o què explica? I si un es controla massa el que diu?

Solucionari de l'activitat:

Encercla el que li fa falta al Pere:

valor	força	humilitat
prudència	calma	nervi
inclinació a rumiar	paciència	
empenta	inseguretat	

Què podria bufar en Pere?

prudència	valor	calma
vergonya	empenta	

Fórmula per a en Pere sense Por (exemple)

- 3 gotes d'humilitat
- 4 gotes de prudència
- 1 gota d'inseguretat
- 2 gota d'inclinació a rumiar
- 1 gota de calma

Aquesta activitat es podria ampliar a altres personatges de contes:

⁹ <http://www.cavallfort.cat/cavallfort/ca/tatano.html>

- Què li fa falta a la Caputxeta Vermella?
- I el llop dels Tres Porquets, què deu poder bufar, al corn?
- ...

Podrien fer una llista de personatges de contes populars, que probablement coneixen bé. En petits grups, repartir aquests personatges i escriure una essència a mida per a cadascun d'ells; d'aquesta manera, entre tots poden elaborar un «catàleg d'essències per a personatges de contes, del Sr. Conèlius i els seus ajudant».

16. Prepara't la fórmula

La idea central d'aquesta història és la possibilitat de compartir amb els altres les nostres qualitats i aprofitar les que el proïsme té amb escriure: mirar dins de cadascú, pensar en quines qualitats podem millorar i quines creiem que són satisfactòries i podríem compartir amb els altres. Podria ser un bon exercici aplicar el mètode d'en Cornèlius a nosaltres mateixos? Molta canalla no estan acostumats a mirar dins seu, i també n'hi ha que potser no saben veure's les qualitats positives.

Proposem que cada alumne miri dins seu i pensi quines qualitats positives considera que podria compartir amb els seus companys de classe i quines altres creu que necessitaria millorar. Després, cada alumne pot escriure la seva fórmula amb les proporcions que cregui convenient. Aquestes fórmules, un cop escrites, es poden posar en comú.

Aquest rebost en paper també es pot materialitzar: l'Escola Flama,¹⁰ de Sant Fruitós de Bages, va fer una activitat a partir del llibre, en la qual els alumnes de 4t van crear un «rebost d'impossibles».

Imatge d' <https://picasaweb.google.com/101220410604794018629/Pocions4t?feat=flashalbum-6117129775866949426>

Trobar-se les qualitats a un mateix pot ser complicat per a algú, però. Recomanem dues activitats que poden ajudar:

- a) En grups de quatre. Cada alumne escriurà en una targeta una qualitat dels altres tres companys sense dir de qui es tracta. Després es pot fer un joc d'endevinar de qui es tracta.
- b) La teranyina. Els alumnes, asseguts en cadires disposades en cercle. El mestre comença, pensa una qualitat d'algú, la diu en veu alta i li tira un cabdell de llana, sense deixar anar el cap. Qui el rep, pensa una qualitat d'algú altre i li tira el cabdell, aguantant la llana. D'aquesta manera es va teixint una teranyina. Quan s'acaba, es desfà pel procediment invers: agraint cadascú el que li han dit o bé explicant si l'ha
sorpès o li ha agradat.

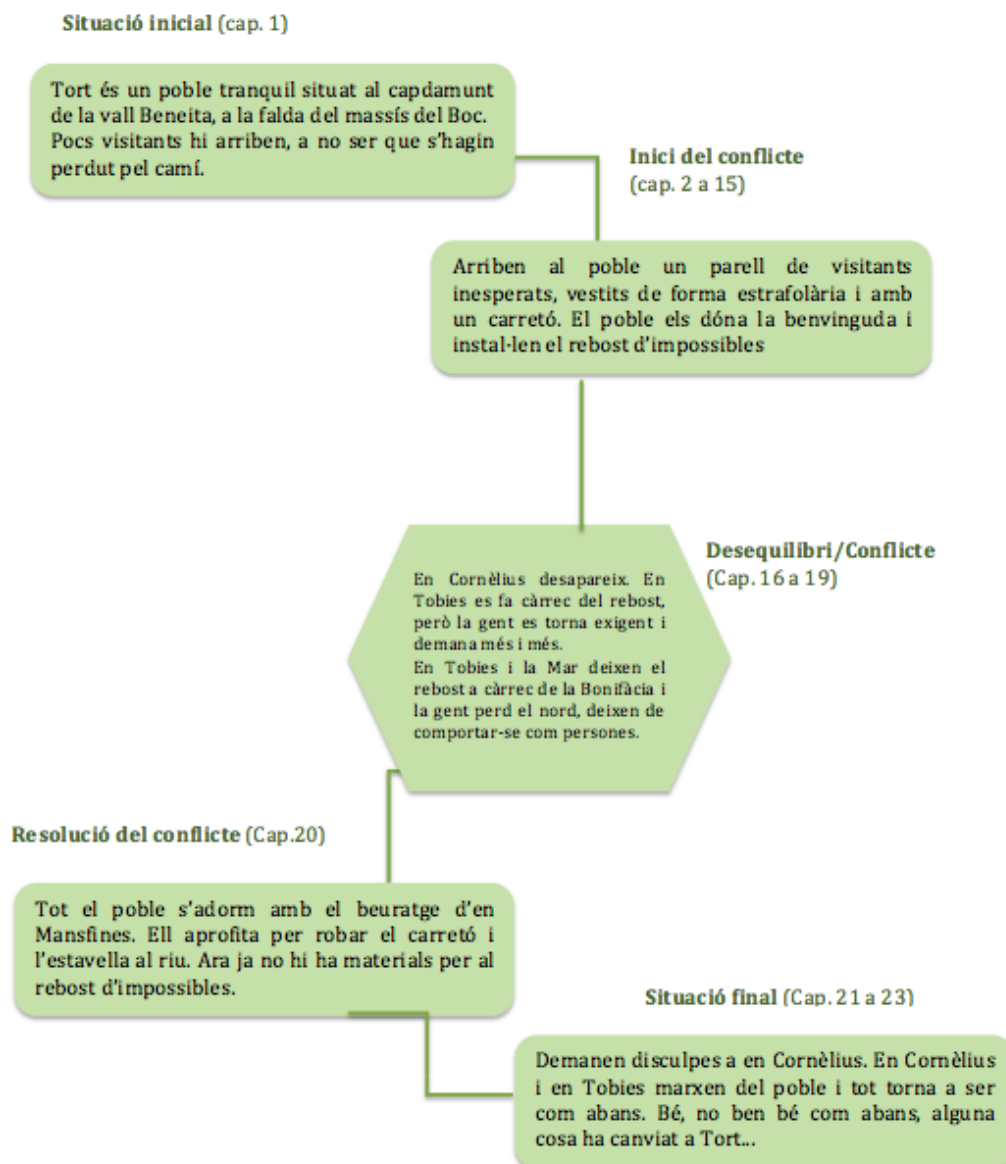
¹⁰ <http://www.escolaf lama.cat/en-cornelius-amb-els-alumnes-de-4t/> [Consulta: 1 d'abril de 2015]

17. Pensa en l'estructura d'aquesta novel·la

Aquesta narració segueix l'estructura que proposa la Gemma Lluch:¹¹

- Situació inicial
- Iníci del conflicte
- Conflicte
- Resolució del conflicte
- Situació final

Com succeeix en el llibre?

¹¹ G. LLUCH. *Análisis de narrativas infantiles y juveniles*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla- La Mancha, 2003.

18. Pensa en el conflicte

La situació que es descriu a la novel·la parla molt de com podem arribar a ser les persones en situacions extremes: per un costat som capaços de compartir amb els altres allò que tenim però, per l'altre, en situacions que s'escapen de les nostres mans podem arribar a tenir comportaments inesperats. Les masses incontrolades, de vegades, poden tenir aquests efectes.

19. Coneixes alguna altra situació en què la gent hagi perdut els papers?

Podem parlar d'alguns episodis en els quals la situació fora de control de les persones ha ocasionat desastres, com ara la tragèdia d'Heysel¹² (1985) o les diverses apagades de Nova York.¹³

20. Al final tot torna a la normalitat

Demanam als alumnes quin canvi hi ha hagut des de l'inici de la narració: probablement s'adonaran que els personatges han après alguna lliçó de tot el que han viscut.

21. Prepara la teva intervenció en el debat¹⁴

«És important que a l'escola els infants aprenguin a trobar la seva veu enmig del grup, perquè potser d'aquesta manera, quan es trobin fora del centre docent, podran llegir amb més criteri l'allau de notícies, i podran mantenir una certa distància respecte als estereotips, i podran participar de manera més activa en qualsevol reunió on sorgeixi una controvèrsia d'opinions».¹⁵

El debat és, sens dubte, una eina imprescindible per aprendre a gestionar conflictes a través de la paraula, per desenvolupar l'esperit crític dels alumnes i aprendre a argumentar les seves raons. Quan es participa en un debat s'aprèn a argumentar i defensar una tesi, a gestionar la conversa, aplicant fórmules socials i de cortesia, aprenent a escoltar i seleccionar la informació que ens interessa i a fer una intervenció oral adequada al tema i a l'interlocutor.

Per tots aquests motius es proposa una activitat de debat al voltant d'un tema que sorgeix de l'argument del llibre: en un moment donat, l'alcalde proposa a en Cornèlius que converteixi el seu rebost en un negoci, és a dir, que deixi d'elaborar les fórmules de manera altruista i

¹² http://ca.wikipedia.org/wiki/Desastre_de_Heysel

¹³ http://es.wikipedia.org/wiki/Apagón_de_Nueva_York_de_1977

¹⁴ Aquesta activitat està basada en C. BOSCH; J. PALOU. *La llengua oral a l'escola: 10 experiències didàctiques*. Barcelona: Graó, 2005.

¹⁵ C. BOSCH; J. PALOU. (*Op. cit.*).

que en faci pagar uns diners a canvi. En Cornèlius refusa l'oferta, però podríem estirar aquest fil i crear-hi un espai de debat: hauria de convertir el rebost en un negoci? Quins arguments a favor i quins en contra podríem trobar? Cap a quin costat es decantaria la balança?

Per fer aquest debat es necessitarà una preparació prèvia. Podem repartir entre els alumnes de la classe quatre papers diferents:

- Grup A: A favor de convertir el rebost en negoci (uns 5 alumnes)
- Grup B: en contra de convertir el rebost en negoci (uns 5 alumnes)
- Secretari (1 alumne)
- Moderador (1 alumne)
- Grup C: públic participant (la resta d'alumnes, dividits en dos rups, els que estan a favor i els que estan en contra).

S'hauran de definir bé abans de començar quines són les funcions de secretari i moderador:

El moderador haurà de/d':

- Encetar i tancar el debat, controlar-ne el temps
- Registrar i distribuir els torns d'intervenció, garantir que es respectin
- Vetllar per mantenir un bon clima
- Suavitzar tensions
- Mantenir-se al marge, del tot, de les diverses opinions
- Afavorir la participació de tothom
- Centrar l'activitat quan sigui necessari (si es desvien del tema o es perden les formes)
- Retirar la paraula, quan calgui
- Vetllar per la precisió, la concisió i l'adequació temàtica de les intervencions

Al seu torn, el secretari haurà d'anar anotant els arguments i contraarguments que van sortint i fer-ne la lectura en veu alta quan el moderador ho demani i al final del debat.

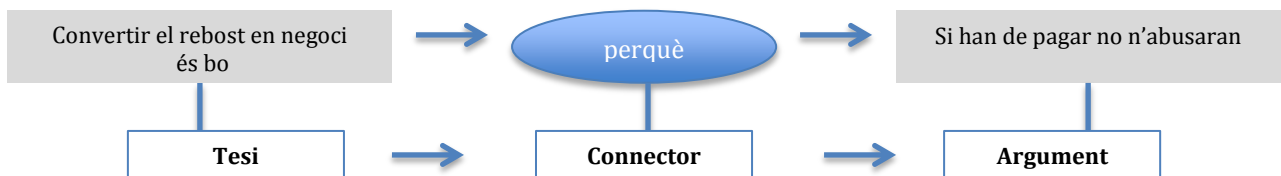
Així mateix, si es tracta del primer cop, s'hauria d'aclarir abans què és un debat i què no és: molts d'ells poden tenir al cap l'exemple de certs programes televisius que no serien els més adequats, atesa la manca d'argumentació, d'organització i de bones maneres. Es pot cercar un programa de debat televisiu que pugui servir d'exemple positiu i extreure'n les característiques.

Com diuen Bosch i Palou,¹⁶ «en un debat s'ha de defensar una tesi i sostenir-la amb arguments. [...] Pel que fa als arguments, cal que siguin pertinents, és a dir, que defensin la tesi que sostenen, i forts, és a dir, que resistixin els possibles contraarguments».

Podem distingir diferents tipus d'arguments, però ens centrarem en tres:

- **Argument d'autoritat:** els actes o judicis d'una persona ens serveixen per defensar una tesi, *Com diu...*
- **Argument pragmàtic:** un acte és vàlid si té conseqüències favorables, *Si tenim un gos a casa, aprendrem a ser més responsables.*
- **Argument de probabilitat:** parteixen del càlcul de probabilitat, *Hi ha un 60% de famílies de l'escola que tenen animals de companyia a casa i n'estan contents.*

Els alumnes pensen i formulen les seves intervencions al voltant d'una tesi, que se sustenta en uns arguments:

A l'hora de posar en pràctica el debat hi hauria d'haver uns deu participants (a favor i en contra) col·locats de manera que es vegin entre ells, i la resta d'alumnes poden fer de públic (podran intervenir al final per fer les seves aportacions). Aquest públic també pot estar a favor o en contra del tema proposat, i ha de tenir els seus arguments preparats.

El secretari pot anar recollint les intervencions en una taula:

Convertim el rebost és un negoci	
Aspectes positius	Aspectes negatius

També seria bo fer una reflexió crítica sobre el funcionament i la participació en el debat, un cop acabat:

¹⁶ C. BOSCH; J. PALOU (*Op. cit.*).

- Si els torns d'intervenció han estat equilibrats
- Si tothom ha participat
- Si els arguments han estat interessants
- Si tothom ha estat capaç de defensar la seva tesi
- Si el públic ha escoltat activament i ha intervingut en el seu moment
- ...

L'activitat en paper que es proposa al dossier és perquè els alumnes participants en el debat i el públic preparin les seves intervencions. El secretari i el moderador no l'han de fer, ja que se suposa que han de quedar fora de la discussió i ser imparcials.

22. Escriu les conclusions del debat i reflexiona sobre la teva participació

Aquestes conclusions es poden elaborar en gran grup a partir del recull d'arguments que hagi fet el secretari.

La reflexió personal sobre la participació es pot fer després de la reflexió que, com a grup, s'hagi fet en acabar l'activitat.

23. Anota alguna cosa que t'hagi agradat (Què llegeixes?)

Obrim una altra porta a la dimensió social de la lectura: compartim la lectura que hem fet a través de les xarxes socials. Per què ho proposem? Doncs perquè en el *Marc Conceptual per a l'avaluació de PISA 2009*,¹⁷ entre les característiques dels lectors implicats en la lectura s'esmenta la utilització de les xarxes socials.

Aquest pot ser un tema controvertit: han d'entrar les xarxes socials a l'escola? Quines? Com s'hauria de fer? El cas del Què llegeixes? és especial, però: és una xarxa social destinada només a la lectura, recolzada pel Departament de Cultura de la Generalitat i la Institució de les Lletres Catalanes. Ara bé, com amb tot, cal tenir precaució: a l'escola podem presentar la web, els seus apartats i racons (per fer-ho, el mestre es pot registrar i mostrar com entra en un fòrum, per exemple) i després seran les famílies les que decideixin si volen registrar els fills o no.

¹⁷ GENERALITAT DE CATALUNYA. Departament d'Educació (2008): Marc conceptual per a l'avaluació de PISA 2009. Barcelona. Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (pàg. 71-75). [En línia] <<http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Consell%20superior%20d'avalua/Pdf%20i%20altres/Statisc%20file/marc%20PISA%202009.pdf>> [Consulta: 2 d'abril de 2015]

En aquesta activitat en concret demanem als alumnes que es passegin per dins de la web, sense registrar-s'hi, i que anotin el que els sembli interessant. Aquesta activitat es pot fer per parelles i, després, compartir els resultats i parlar-ne.

24. Prepara un comentari sobre el llibre

A la web hi ha una entrada que parla sobre aquest llibre. Demanem als alumnes que preparin un comentari que, més tard i des de casa, podran penjar a la web. És important que vegin que, tot i que potser sovint escriuen a raig (correus electrònics destinats a amics, potser fins i tot algun WhatsApp...) les intervencions formals s'han de preparar abans, i s'ha de seguir el procés de pensar- escriure- revisar.

25. *Les meves notes*

Obrim l'últim apartat del quadern, que pretén aprofundir més en la dimensió íntima de la lectura, en les connexions que l'alumne hagi pogut fer amb la seva experiència personal, en els fragments que li han agradat o que li han cridat l'atenció...

La lectura d'aquest llibre podria ser un bon moment per iniciar un diari personal de lectura, si encara no en tenen un: un quadern on puguin escriure el que vulguin i quan els vingui de gust sobre el llibre que estan llegint. No oblidem però que un diari és íntim i personal i que, per tant, el mestre no hi hauria d'entrar, si no l'hi conviden. I molt menys corregir-lo.

7. Quadre de continguts

A la taula següent s'indica quins continguts es treballen a cada apartat del quadern de l'alumne i la seva referència a la guia didàctica (els números indiquen l'apartat).

	Dossier de l'alumne	Guia didàctica
Creació d'expectatives sobre l'obra	Dedicatòria del quadern, 1, 2, 3	1, 2, 6
Exploració del llibre i localització de dades bibliogràfiques	1	6
Coneixement de les persones relacionades amb el llibre: l'autor i l'il·lustrador	4, 5, 6	3,6
Ampliació de lèxic: els gentilicis	7, 8, 9	6
L'espai de l'obra	10, 11	6
Descripció dels personatges que intervenen	12, 13, 14	6
Producció de textos	6, 11, 14, 22, 24, 25	6
Els referents literaris	15	6
Elaboració de connexions personals amb els sentiments i les vivències dels protagonistes de l'obra	16, 25	6
Elaboració d'hipòtesis	2	6
Estructura de la narració	17, 18, 19, 20	6
Observació d'il·lustracions i de les sensacions que transmeten	4	6
Implicació en la lectura individual		5
Gaudi de la lectura en veu alta que en fa el mestre		5
Participació en un debat, respectant les opinions dels altres i preparant la seva argumentació	21, 22	6
Descoberta d'un portal dedicat a compartir lectures	23	6
Elaboració d'una recomanació escrita	24	6

8. Bibliografia i webgrafia

BOSCH C.; J. PALOU. *La llengua oral a l'escola: 10 experiències didàctiques*. Barcelona: Graó, 2005.

CASAS, L. *Tot Dahl.*. Barcelona: La Galera, 1999.

CHAMBERS, A. *Dime*. Mèxic D. F.: Fondo de Cultura Económica , 2007 (Espacios para la lectura).

COLOMER, T. *Introducción a la literatura infantil y juvenil actual*. Madrid: Síntesis, 2010.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Departament d'Educació (2008): «Marc conceptual per a l'avaluació de PISA 2009. Barcelona. Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu» (pàg. 71-75). [En línia] <<http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Consell%20superior%20d'avalua/Pdf%20i%20altres/Static%20file/marc%20PISA%202009.pdf>> [Consulta: 2 d'abril de 2015]

G. LLUCH. *Análisis de narrativas infantiles y juveniles*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla- La Mancha, 2003.